

Veličina naroda se ne meri po njegovi velikosti

Dogodke, ki so se v zadnjih letih vrstili v Sloveniji, so nedvomno občutili prav vsi zamejski Slovenci. Še posebno mladi se moramo zavedati, da smo priče izredno pomembnemu zgodovinskemu trenutku, ko smo Slovenci prvič dosegli samostojno in neodvisno državo. Dogajanje v sosednji državi moramo slediti ne samo na kulturnem področju, pač pa tudi na političnem. Usoda zamejskega človeka je odvisna v veliki meri tudi od tega, kako bo današnja Slovenija znala ubrati pot v svobodo in demokracijo.

Pred par leti bi človek, ki bi govoril o neodvisnosti in suverenosti Slovenije, čudno gledali. Pojem Slovenije kot samostojne države je spadal za marsikoga v svet "fantastične" politike in neuresničljive želje kopice nacionalistično usmerjenih Slovencev. Nihče si ne bi namreč mislil, da si bodo na vzhodu po letu 1989 kot veriga sledili propadi komunističnih režimov, ki so pripeljali do razkroja same SZ, stebra komunistične ideologije.

Na zaton marksistične diktature so nekateri skeptično gledali, drugi so se za to navduševali, spet tretji pa so v tem videli nevarnost za svetovno politično ravnovesje. Ves ta sklop dogajanj, vse te novosti in želje po napredku so privedli tudi našo matično domovino, da se je 23. decembra 1990 s plebiscitom odločila za svojo samostojnost. Pot do priznanja Slovenije kot samostojnega subjekta na svetovni politični šahovnici je bila res dolga in težko pričakovana, a smo jo končno le dočakali.

Kako smo nekateri mladi zamejci slovenske narodnosti doživeli samostojnost in priznanje Slovenije? St-

KLUB

O letošnji dejavnosti SSK

V zadnjih dveh mesecih je bila dejavnost v SKK res razvejana in pisana, tako da se o tem splača napisati vsaj kratek komentar.

Poseči moramo nazaj do meseca decembra, saj v zadnji številki Rasti ni bilo običajnega poročila o klubovi dejavnosti.

Sredi decembra je v Peterlinovi dvorani predaval psiho-terapevt dr. Viljem Ščuka. Govoril je o problemih mladostnikov, predvsem tistih, ki jih imajo v zvezi s šolo in svetom odraslih.

Zadnji teden pred božičnimi prazniki smo klubovci organizirali še tradicionalni dobrodelni večer. Že od zgodnjih popoldanskih ur pa do večera smo najprej za otroke, potem pa tudi za svoje člane, torej za višješolsko mladino, predvajali risanke Walta Disneya. Otroci so se posebno veselili srečolova z lepimi in bogatimi darili, ki so jih darovali klubovci sami in Tržaška knjigarna, z lepim kupčkom knjig in kaset. Izkupiček večera je bil namenjen otrokom hrvaških beguncev. Vsoto 305.000L (toliko smo nabrali na tem in na Miklavževem večeru) smo takoj izročili v zaneslji-

ve roke. Po božičnem premoru smo se v klubu zopet zbrali na rednem sestanku 11. januarja, ko je bilo na vrsti predavanje z naslovom Vzpon in padec Sovjetske zveze. Večer je zelo dobro uspel, saj je bilo predavanje univerzitetnega profesorja, Jožeta Pirjevca zelo živahno in zanimivo ter obenem razumljivo za vse, saj ga je znal profesor prilagoditi tudi sorazmerno mladi publiki. Aktualna tema je v klub pritegnila veliko število poslušalcev in mislim, da so bili s predavanjem vsi zelo zadovoljni.

Slovenija party

Naslednji teden smo klubovci doživljali v posebnem vzdušju.

Že precej časa prej smo namreč na eni izmed razširjenih sej sklenili, da bomo ob mednarodnem priznanju Slovenije priredili "feštin". Vendar pa smo takoj ugotovili, da je navaden feštin vse premalo za tak dogodek, če nič drugega, mora biti za vse obvezna elegantna obleka. Toda potem to ne bo več feštin, ampak party! Seveda, SLOVENIJA

2 IIII➤

varnost Slovenca, ki živi izven matične domovine, je precej kruta in težka. Stalno se moraš boriti, da braniš in ohraniš svojo narodno identiteto, občutek imaš, da si sam, tujec v domačem kraju. Okoli tebe se vrtil vsakdanje okolje, tebi pa se zdi, da ni tvoje. Drugačen si od drugih, ker govoriš drug jezik, poznaš drugo kulturo, se prištevaš drugi narodnostni skupnosti; pravijo, da si manjvreden, ker nisi kot oni. V takih razmerah se človek psihološko nasloni na vsakogar, ki mu nudi oporo in pomoč.

Takšno oporo in pomoč lahko tudi sedaj komaj rojena republika Slo-

venija. Res je, da se veličina naroda ne meri po njegovi velikosti. Človeka, skupnost, narod odlikujejo vrline, ki presegajo ozkost političnih meja države.

Želela bi, da bi se slovenski človek s pogledom v lepšo bodočnost izognil tistim številnim zgodovinskim napakam, ki so bile za slovensko ljudstvo usodne. Le tako se bomo tudi mi, zamejski Slovenci, s še večjo zavezanostjo prištevali med člane skupne Slovenske države, Slovenije.

Marija Mamolo

(govor, ki ga je kot predsednica SKK imela na kulturnem programu Slovenija Party)

PARTY! Torej morajo biti tudi hrana in pijača in ambient temu primerni. In spodobi se, da bi kdo kaj pametnega povedal, torej moramo imeti slavnostnega govornika. In morda tudi kakega imenitnega častnega gosta. Če pa imamo govornika in častnega gosta, potem moramo tudi sami pripraviti kulturni program. Tako so postali prav vsi člani mrzlično aktivni, vsak je imel svojo nalogo, načrti so se bogatili in spet podirali, najhuje pa nas je morila skepsa nekaterih, ki so izražali resne dvome v to, da bo do mednarodnega priznanja Slovenije res prišlo na domeni dan. No, pa se je le vse dobro izteklo! 18. januarja, prvo soboto po priznanju, se je tako v klubovskih prostorih odvijal SLOVENIJA PARTY, ki so ga pomagali organizirati tudi člani Mladinskega oddelka Slovenske prosvete. In kot so se prej načrti razrasli v nepričakovan obseg, tako je bil tudi uspeh večera v vseh pogledih nepričakovano dober. S svojo prisotnostjo so nas počastili nekateri ugledni gostje, npr. deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar, pokrajinski tajnik SSk Martin Brecelj, prvi predsednik SKK in bivši deželni svetovalec Drago Štoka, predsednik Slovenske prosvete in glavni urednik Mladike Marij Maver, predsednik DSI Sergij Pahor, ravnateljica liceja Prešeren Nada Pertot, predstavnica Medškofijskega odbora za študente in Slovenskega tajništva Jelka Razpotnik iz Ljubljane, Stane Zver, predstavnik mladinske skupine iz Žal, s katero smo klubovci lani navezali prijateljske stike ter mnogo, mnogo drugih. Častni gost večera je bil poslanec v slovenskem parlamentu in podpredsednik Odbora za varstvo kulturne dediščine Slovenije Tomaž Pavšič, ki je ob koncu kulturnega programa prejel člansko izkaznico SKK in postal torej častni član kluba.

Kulturni program se je začel s pozdravnim govorom predsednice Slovenskega kulturnega kluba Marije Mamolo (njen govor objavljamo v tej številki Rasti namesto uvodnika). Časnikar Saša Martelanc se je kot predstavnik prve generacije klubovcev v svojem govoru spomnil, kako so klubovci že v petdesetih oz. šestdesetih letih sanjali o tem, da bi imeli nekoč svojo samostojno domovino. Takrat so bile take želje res lahko le sanje in še teh se največkrat v javnosti ni smelo omeniti. Zato se je še s posebno hvaležnostjo in občudovanjem spomnil takratnega mentorja kluba, pokojnega profesorja Jožeta Peterlina, ki je že takrat trdno verjel v uredništev teh sanj in je znal to prepričanje vlivati v mlade ljudi, ter drugih izjemnih osebnosti, predhodnikov in glasnikov

svobodne Slovenije, Otona Muhra, Maksa Saha in predvsem Franca Jeze.

Častni govor je imel časnikar in politični delavec Ivo Jevnikar. Ko je poudaril pomembnost priznanja Slovenije, se je te tematike dotaknil še posebej iz zornega kota slovenske manjšine v Italiji. Posebno zanimivo je bilo slišati, kako so potekali pogovori na visoki ravni med Italijo in bivšo Jugoslavijo, kako so prav v tistih dneh potekali s Slovenijo.

Kulturni program so oblikovali mladi sami. Povezovala sta ga Breda Susič in Stefan Pahor. Izbor pesmi z domovinsko tematiko so podali člani gledališkega krožka SKK Alenka Štoka, Manica Maver, Tomaž Susič, Matjaž Rustja, Andrej Rupel, Nataša Zubalič in Sara Perini. Glasbene točke pa sta izvajala pianist Marko Sancin in flavtistka Martina Ozbič. Kulturni program je zaključil moški vokalni kvintet, ki je pod vodstvom Tomaža Simčiča zapel nekaj slovenskih in eno hrvaško pesem.

Gostje so se po tem slovenskem delu večera še ustavili v prostorih Slovenske prosvete, saj smo organizatorji pripravili izvrstno zakusko, pri kateri sta nam priskočili na pomoč tudi prijazni gospe Majda Giraldu in Milena Andree; nekateri mlajši so kasneje tudi zaplesali, tako da se je večer zaključil v res prijetnem in prazničnem vzdušju. Klubovci pa si štejemo v veliko čast, da smo bili (vsaj kar je nam znano) edini, ki smo na tako slovesen način proslavili mednarodno priznanje Slovenije.

Naslednjo soboto smo se v klubu spet odločili za spoznavanje slovenske preteklosti. Ogleдали smo si namreč film Moj ata, socialistični kulak, profesorica Nadja Maganja pa nam je predstavila zgodovinsko sliko obdobja kominforma na Slovenskem in v našem zamestvu.

1. februarja so večer v SKK oblikovala tri dekleta iz srednje šole za osebe z motnjami vida iz Škofje Loke, ki so izvajale glasbeno recitacijski program Trenutek svetlobe, s katerim so navdušile vse prisotne. Njihov profesor, Jure Svoljšak, je potem še razložil, kako poteka delo v njihovi šoli, kako se učijo Brailove pisave, orientacije, kakšne težave imajo pri vključevanju v družbo itd. Večer, ki smo ga organizirali skupno s skladom Mitje Čuka, je zapustil v vseh globok vtis.

Prešernova proslava

8. februarja, prav na dan slovenske kulture, smo klubovci kot običajno pripravili razstavo likovnih in fotografskih del ter recital literarnih del, ki smo jih prejeli na natečaj, ki smo ga za to priložnost organizirali. Obenem so bila raz-

glašena imena zmagovalcev vseh treh natečajev. Komisija za likovne izdelke, ki sta jo sestavljala profesorica in umetniška ustvarjalka Magda Tavčar ter likovnik in grafik Franko Vecchiet je dodelila dve prvi nagradi ex aequo, in sicer **Štefanu Turku** (znanstveni licej Prešeren) za olje z naslovom Planota in **Martini Samec** (učiteljske Slomšek) za glino s simulirano perspektivo. Druge nagrade komisija ni podelila, tretjo pa si je prislužila **Suzana Bandi** (ped. licej Slomšek) za sliko z naslovom Povorka. Pri ocenjevanju fotografskih izdelkov se je likovni komisiji pridružil še en izvedenec, in sicer inž. Marjan Jevnikar. Prvo nagrado je komisija dodelila skupinski sliki, ki so jo izdelali dijaki učiteljskega Slomšek. Drugo nagrado si je prislužil **Danilo Pahor** (znanstveni licej Prešeren) s fotografijo z naslovom Svetilka v noči, tretjo pa **Tomaž Susič** (akademik) s kombinirano skupino fotografij z naslovom Samostojna Slovenija.

Komisijo za literarne prispevke sta sestavljali pisateljica in kulturna delavka Zora Tavčar ter mentorica SKK, prof. Lučka Susič. Tudi ta komisija je dodelila dve prvi nagradi, in sicer **Vanji Cvelbarju** (znan. licej Prešeren) za črtico z znanstvenofantastično vsebino Koda 358639 (objavljamo jo v tej številki Rasti) in **Alenki Spetič** (znan. licej Prešeren) za črtico Zaton. Druge nagrade komisija ni podelila, tretjo pa si je prislužila **Katja Škapin** (pedag. licej Slomšek), ki je svoji črtici dala naslov Strah. Pohvalo komisije so si prislužile še **Valentina Destri** (pedag. licej Slomšek), **Matejka Bukavec** (klas. licej Prešeren) in **Poljanka Dolhar** (sred. šola F. Erjavca), katerih prispevki so primerni za objavo.

Ob koncu recitala je volila še publika, ki je prisodila nagrado za najlepšo fotografijo **Danilu Pahorju**, za literarni prispevek **Vanji Cvelbarju** in za likovni izdelek **Eriki Kraljič** (pedag. licej Slomšek) za akvarel z naslovom Sneži.

Darilca, ki so jih mladi umetniki dobili za nagrado, je tudi letos dala na razpolago draguljarna Malalan z Opčin, ki že šest let botruje tej kulturni pobudi.

15. februarja je imel v klubovskih prostorih svoj koncert kantavtor Adi Smolar iz Ljubljane. Izvajal je program svojih že znanih pesmi, ki so posnete na kaseti Ta svet se pa vrti, in novih pesmi, ki bodo kmalu izšle na njegovi drugi kaseti. Vse so nas navdušile in zabavale s svojo duhovitostjo, poetičnostjo in originalnostjo. S pesmimi kot so npr. Pasji dnevi, Grobar, Kompleksomanija, V Slogi pa vrtijo se je tako prikupil sorazmerno mladi publiki.

Breda Susič

Teolog predsednik študentskega parlamenta

Spremembe v Sloveniji v zadnjih letih so vplivale tudi na univerzitetno življenje. Prejšnji študentski organ UK ZSMS (Univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine Slovenije) se je prenovila in spremenila v študentski parlament, kjer pa niso več prisotni le komunisti in socialisti. Zanimivo je, da je bil prvi predsednik tega parlamenta študent teologije ANDREJ POZNIČ. Prosili smo ga za pogovor.

Sem Andrej Poznič. Rodil sem se v Argentini, v Buenos Airesu, pred 25 leti. Tam sem živel do 19. leta, obiskoval argentinske šole in obenem slovenske tečaje. Udeleževal sem se življenja v slovenski skupnosti, ukvarjal

sem se s športom in verskimi dejavnostmi v slovenski mladinski organizaciji. Potem sem se odločil, da bom šel v Ljubljano v semenišče in zdaj že končujem svoje semeniško bivanje, junija bom posvečen v duhovnika.

V zadnjih dveh letih si postal precej znan v Sloveniji kot predsednik študentskega Parlamenta. Zakaj si se začel zanimati za študentsko gibanje in kako je ta organizacija sploh nastala?

No, v Sloveniji sem se počasi, po dveh letih posvečenih samo študiju v semenišču, začel zanimati za javnost. Življenju in problemom v Sloveniji sem sledil sicer že v Argentini po časopisu Svobodna Slovenija in pozneje na študijskih dnevih Draga, tako da sem temeljne silnice že poznal. Tedaj pa sem začel še gledati dnevnik, brati časopise, se o tem pogovarjati. Na teološki fakulteti smo imeli tedaj študentje svoje društvo in UK ZSMS nas je povabila da bi sodelovali pri preoblikovanju te organizacije. Želeli smo namreč, da bi postala bolj primerna za današnje čase. S predsednikom našega društva in še z nekim jezuitom smo se o tem pogovarjali, menil sem, da bi bilo treba kaj storiti in onadva sta mi predlagala, naj se udeležim tistih sestankov. Stopil sem k ravnatelju in ga prosil za dovoljenje. On me je vprašal, ali sem dobro premislil, malo je bilo sicer mučno, končno

PIKA NA I

Pravi in nepravi strahovi

Tržaškemu prijatelju se morda preklanja v slovenskem političnem in družbenem življenju zdijo brezpredmetna. Začelo se je z obrekovanji o desni revoluciji, končalo pri besedah o levi. Ali so besede o levem udaru in še vedno živ antikomunizem le plod tistih Slovencev doma in po svetu, ki si žele neke Slovenije, ki je nekoč bila (če je res bila), a je ne more več biti?

Poskus izglasovanja nezaupnice vladi, ki je z Volčjem sicer propadel, a se lahko še pred izidom tega članka posreči s kom drugim, ima zares nekatere podobnosti z OF iz vojnih let; obakrat so komunisti (prenovitelji) pod krinko narodovega blagra (katastrofalnih gospodarskih razmer) vsesali skupine disidentov iz velikih političnih strank (neodvisni poslanci) in za svojo načrt pridobili še liberalce (Ruplove demokrate). Nadstrankarstvo te Oslobojilne fronte je dokončno razkrila Dolomitska izjava.

Začeli smo pri Peterletovi vladi in končali pri Dolomitski izjavi izpred petdesetih let in tu spet nadaljujemo, kajti prav v teh dneh sta stranki prenoviteljev in Slovenskih krščanskih socialistov (ostanek kroga Revije 2000, potem ko je večina odšla h krščanskim demokratom) izdali skupno javno izjavo, v kateri Dolomitski dokument obsojata.

Samo dva razloga vidim za to, da se je žrtev (tisti, ki se imajo za naslednike krščanskih socialistov) vrnila v čas zločina svojega (političnega) krvnika in mu pomagala k javni spovedi: da se opere (ali je to samo stvar njiju dveh?) ime prenoviteljev za nove koalicije, in, da krvnik svojo žrtev odreši zakompleksanosti, izvirajoče iz frustracije ob tragični usodi Kocbeka in njegovega kroga.

Vsake besede sovražstva nas mora biti sram; ne pa tudi resnice, dovtipov, šal. Res je hudo, da strah antikomunizma še blodi po tej deželi. Da bi ga bilo čim manj, da pa bi bila že mimo tudi nikoli nedokončana igra, zaradi katere sploh obstaja. Slovenija je res dobila politično pluralizacijo (čeprav jo pri vsakem skupščinskem zasedanju tepe trizbornični sistem), tudi nekaj medijske, igra pa se bo zaključila šele z lastninsko pluralizacijo. Opozicija je danes voljna preklicati vsako dolomitsko izjavo, ki ji jo prinesejo, le igre noče dokončati, zato pa tudi ni konec strahu pred levim udarom, ki mu strah vendarle gre na roko. Če pa se ljudje bojijo, ne morejo upati. Samo upanje pa lahko motivira ljudi, da bi se v mladi državi imeli bolje.

Primer Slovenije je primer psihologije. Fromm pravi, da je vsaka depresija v nekem smislu nadomestilo za trpljenje, ki bi moralo upravičeno priti, pa si se mu izognil. Slovenija je iz totalitarizma v demokracijo prišla brez pretresov, takorekoč samo s spremembo ustave, s papirjem v roki, ne da bi postrgala po svoji nacionalni duši. To plačujemo sedaj z blokadami v politiki, s strahom pred levim udarom, z izgubo veselja za delo.

Leon Marc

pa mi je le dal dovoljenje. No, na prvem sestanku nas je bilo preveč, da bi se lahko kaj zmenili; imenovali smo torej sedemčlanski odbor, v katerem naj bi bil tudi teolog in sicer jaz. Najprej smo se pogovarjali, kakšen statut naj sestavimo, kako naj izvolimo nove predstavnike in s tem dejansko ukinimo prejšnjo UK. Eni so hoteli, da najprej napi-

4 IIII ➔

šemo novi statut, ki bi ga tako sprejela stara UK, v kateri so se seveda bili sami komunisti in socialisti, jaz pa sem hotel, da najprej izvolimo nove poslance in šele nato napišemo novi statut. Predlog je bil sprejet. Napisali smo začasni pravilnik o volitvah in sicer volili smo po proporcionalnem sistemu: do 500 študentov en poslanec, od 501 do 1000 dva, največ pa smo lahko izvolili štiri poslance na fakulteto, da ni bilo prevelikih razlik med velikimi in malimi fakultetami. Izvoljeni študentje se nismo delili po strankarskem ali svetovnonazorskem ključu, preprosto smo bili vsi študentje. Tisti, ki smo že prej sodelovali pri koordinacijskem odboru, smo se zmenili, da bom sejo vodil jaz. Na seji smo izvolili petčlanski odbor, ki smo mu zaupali vodstvo parlamenta in zakonodajno komisijo, ki naj bi pripravljala dokumente, ki jih pač mora vsaka organizacija imeti.

Nekakšna država v malem, torej?

Ja, vedno sem želel, da bi se študentje, med katerimi je verjetno nekaj bodočih politikov, tu navadili na delovanje parlamenta, vlade, spoznali naj bi igre moči, upravljanje z velikimi vsotami denarja. To je bil torej moj namen, obenem pa sem želel, da bi bila zagotovljena popolna nevtralnost, da bi se tako nobena skupina ne mogla povzpeti do popolne oblasti. To mnenje so vsi sprejeli.

Kako pa so te ostali študentje in profesorji sprejeli?

Nihče ni poudarjal, da sem teolog ali iz Argentine. Bil sem izvoljen enoglasno, ker sem pač pametno govoril in imel podporo tistih, ki so me že poznali. Takoj sem se predstavil vodstvu univerze, ki so ga tedaj sestavljali rektor dr. Sket, dr. Boštjan Zupančič in dr. Marušič. Dr. Zupančiču ni šlo v račun, da sem teolog in argentinski državljani. Tedaj sem se malo ustrašil, vendar pa smo v pravilniku napisali, da je lahko izvoljen vsak "državljan" univerze. Noben zakon tega izrecno ne prepoveduje. Popolnoma je prav, da je teološka fakulteta članica te študentske organizacije, saj smo tudi mi študentje, med nami je tudi veliko laikov, in zato se mi zdi prav, da lahko sodelujemo pri pogovorih z oblastmi. Pozneje sem zvedel, da vodstvo univerze ni hotelo imeti stikov z menoj, ker so očitali, da je premalo študentov volilo in da niso bile vse fakultete včlanjene. No, več kot polovica jih je bilo in na naslednjih volitvah, čez tri mesece, skoraj vse. Tedaj so na univerzi spoznali, da se bodo morali z menoj pogovarjati. Enkrat sem jih še moral poučiti, katere so moje pristojno-

Pesem mladine 1991

Imamo državo

In zdaj?

Zdaj jo bomo gradili:

jaz in ti in mi

in oni.

Ne kloni!

Bodočnost je naša!

Zakaj se oglaš

spet jamer, nerganje?

Stoletne so sanje

zdej tu.

In ti?

Boš mar dopustil,

da se vse izgubi?

Naj bo vse zamen?

Naj sonce zakrije

spet jata vran?

Ne!

Mejniki stojé.

In narod zgaran,

stoletja odrinjen,

teptan,

po trnjevi poti

gre soncu naproti.

M. Lupet

sti, ko so hoteli sami sklicati parlament, potem pa smo lepo sodelovali. Na vseh pogovorih sem seveda vedno zastopal le mnenje parlamenta. Problemi pa so se začeli z izvolitvijo novega rektorja.

Problemi?! Nastala je cela afera!

Ja, no rektor naj bi bil dr. Veljko Rus. Študentje pa smo podpirali dr. Tišlerja ali dr. Žekša. Dr. Rus zaradi vojne julija ni bil izvoljen. Po počitnicah smo prvič sklicali parlament na prvo sredo v oktobru. Neka poslanka je tedaj zahtevala, naj izrazimo svoje mnenje o dr. Rusu. Sledila je ostra razprava in spregovoril sem tudi jaz. Rekel sem da lahko marsikaj očitamo: npr. izjavo, ki jo je dal med vojno o nastanku nove Jugoslavije, kar govori o njegovi strokovnosti, saj bi kot sociolog ne smel govoriti tega v tistem času; to da se za študente sploh ne zanima in tretjič sem dal primer, kako je obljubil sodelovanje na Dragi mladih, pa ga sploh ni bilo in se niti ni pravočasno opravičil, kar nam

pokaže njegovo odprtost do drugače mislečih. Kot predsednik sem imel veliki vpliv in vsi prisotni so glasovali proti izvolitvi dr. Rusa. Napisali smo izjavo, ki je šla v javnost, v kateri pa nismo teh razlogov jasno izpostavili, ker ga nismo hoteli žaliti kot človeka, smo pa tako otežkočili naš položaj. Izjavo smo poslali na vse časopise in na televizijo, a nikjer ni bila objavljena. Na seji za izvolitev rektorja je študentska delegacija glasovala tako, kot je parlament odločil in dr. Rus ni bil izvoljen. Nastala je afera. Novinarji so drli k meni in me spraševali, katera stranka je vplivala na to naše dejanje, kar pa sploh ni bilo res. Dr. Rusa so podpirali vsi časopisi, stranke, predvsem pa komunisti, vedno se je pojavljal v javnosti, očitno je bil kandidat politike. Dajal je tudi napačne izjave, čeprav sem mu vse točno razložil. Pri vsem tem sem se počutil zelo neprizadetega, ker smo že pripravljali nove volitve za parlament, v začetku novembra so zasedali novi poslanci in mene ni bilo več med njimi. No, za novega rektorja je potem bil izvoljen dr. Tišler. Dr. Rus pa je s svojimi izjavami le potrdil, da smo prav ravnali, ker je pač rektor človek, ki predstavlja univerzo na določenih položajih in kot tak se ni izkazal. Zanimivo tudi, da je od tedaj skorajda mrknil v slovenski javnosti, ne kaže se več kot tak velik strokovnjak.

Morda ga je vse to prizadelo?

Ja, verjetno, toda to je demokracija, enkrat zmagaš, drugič zgubiš. Dr. Rus se je potem srečal s predstavniki univerzitetnega sveta v prostorih študentske organizacije in sem ga šel tudi sam poslušat. Tedaj me je tudi osebno napadel, rekel je, da se nisem z njim nič pogovarjal. Odgovoril sem, da se tisti, ki odhaja, z nikomer ne pogovarja in ne začanja nič novega. Tam je potem še pri zadnjih izgubil podporo. Je pač velika osebnost, ki zelo pritegne, a če odkriješ njegove slabosti, ne osvaja več.

Z Andrejem sva se pogovarjala tudi o njegovem prihodu v Slovenijo, o občutkih, ki so ga takrat prevevali in o odnosu argentinskih slovencev do matične domovine. O vsem tem pa v prihodnji številki.

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravlja uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Leon Marc, M. Lupet, Neva Zaghet, Kristina Martelanc, Breda Susič, Jelka Razpotnik, Sara Trampuž

**Tisk Graphart, Trst, marec 1992.
Tel.040/772151**

Romantične duše

SSG je v letošnji repertoar uvrstil tudi Cankarjev dramski prvenec *Romantične duše* (1897). Gre za pogumno potezo našega gledališča, saj so dramo uprizorili le redkokrat, poleg tega pa jo kritiki navadno označujejo kot manj uspelo Cankarjevo delo. To je verjetno najmanj znana drama velikega slovenskega dramatika, saj navadno raje podrobno analiziramo zrelejše Cankarjeve gledališke stvaritve, kot sta npr. *Kralj na Betajnovi* (1902) ali *Hlapci* (1910); obe je SSG tudi uprizorilo v sklopu večsezonskega ambicioznega ciklusa Cankarjevih dram. Vendar pa je avtor Romantičnih duš že nakažal nekatere svoje značilne teme, h katerim se bo kasneje vrnil.

Dogajanje se odvija v meščanskem okolju: dr. Mlakar, uspešni krajevni politik, bi se rad umaknil z javnega prizorišča – zaljubil se je namreč v jetično Pavlo in bi to čustvo rad obvaroval pred obrekovanjem sodelovcev in nasprotnikov. Ne moti ga velika razlika v letih med njimi, vendar pa besni, ko nekatere znanci pojejo posmehljive podoknice dekletu ("Pavla, Pavličica, starcu si pušelj dala"). Tudi ne dovoli, da bi njegova bivša ljubica Olga spregovorila Pavlino ime: v tej ženski namreč dr. Mlakar vidi predvsem njeno burno preteklost, Pavla pa zanj predstavlja čistost, ki je nihče ne sme oskruniti.

Do preobrata pride, ko priletni zaljubljenec prepozno sklene dekletu razodeti svoja čustva: Pavla je namreč že zapustila osovraženi domači kraj in je zbežala z dr. Strnenom v Trst. Za Mlakarja je to dvojno razočaranje: Pavla se izkaže kot "nečisto" dekle, Strnen pa je bil Mlakarjev najboljši prijatelj, vedel je za njegovo ljubezen in ga je torej zavestno ogoljufal. Mlakarju preostaja samo še politično udejstvovanje, volitve, na katerih tudi slavi zmago.

Med slavljem se Pavla zopet prikaže: zbežala je iz bolnišnice za jetične in šele v Mlakarjevem objemu spozna, kako blizu je bila ljubezen, po kateri je hrepenela. Pavla umre, Mlakar pa ostane sam izgubljen.

Romantične duše se "zgledujejo še pri evropski malomeščanski melodrami in npr. stveni igri iz sredine 19. stol. Iz nje ima ta igra motive zapeljivcev, ljubezenskih pobegov in moralnih preobratov, pa tudi ohlapno zgodbo z melodramskim koncem, brez realističnega orisa okolja in pogovornega jezika." (j. Kos)

Naše gledališče se je torej odločilo za pogumno potezo, ko je na spored dalo tudi Cankarjev dramski prvenec: s tem nam ni omogočilo le popolnejše poznanje Cankarjevega gledališkega opusa, ampak še bolj to, da smo v Romantičnih dušah že lahko videli prikazano tisto motiviko, s katero bo mladi umetnik kmalu dosegel višek svoje ustvarjalnosti.

Neva Zaghet

ČIKOLE ČAKOLE

– Malo je manjkalo, pa bi bili dobili v slovenskem prostoru še eno poimenovanje praznika po slavni osebnosti. Tako kot je dan slovenske kulture "Prešernov dan", tako bi postal dan žena "Zlobčev dan". Na čast Jaši Zlobcu, seveda! Da ga ne bi kdo mešal z manj znanim očetom!! Zakaj?! Zato vendar, ker so ga slovenske parlamentarke in sploh vse Slovenke povišale v svojega mučenika, odkar je dobil opomin, ker je v parlamentu Schwarzbartla nekoliko histerično ozmerjal s fašistom. Ta je namreč izjavil, da sicer verjame v enakovrednost moških in žensk, ne verjame pa v enakovrednost vseh žensk, ker da so matere več vredne kot ostale! Nobena mati v Parlamentu ni vstala in hvaležno odklonila oznako večvrednosti, tako se je moral pač izpostaviti on, Jaša Zlobec! Če ni to vredno večnega spomina!...

– Pravijo, da se je s tistim poimenovanjem dneva slovenskih žena zapletlo ob opravičilnem pismu gospoda poslanca Schwarzbartla. Ženske so mu odpustile – no ja, saj smo to pričakovali, ko pa že nekaj tisočletij kar naprej odpuščajo... Zapletlo se je, ko se je razvedelo, da se je Schwarzbartl pismeno opravičil tudi Jaši Zlobcu. Zakaj njemu? Navsezadnje je bil le Jaša tisti, ki je zmerjal s fašistom! In potem se je končno posvetilo tudi tistim, ki so pri logičnem sklepanju malo bolj počasne sorte: če so si ženske in moški enakovredni, matere pa so več vredne, potem so tudi moški manj vredni in ne samo nekatere ženske!! Zato se je torej Jaša Zlobec tako razburil! Branil je moške, ne pa ženske!!

P.S. Zadnja novica: Pravijo, da bojo v Sloveniji po Jaši Zlobcu poimenovali dan moških. Menda ga mislijo vpeljati že v prihodnjem letu, razvoj miselnosti pač nujno zahteva kaj takega!

– Praznovanja so sploh nekaj lepega, nekaj, kar prihaja iz globine srca! Hočete en primer? Vsakoletno podeljevanje Prešernovih nagrad v Cankarjevem domu! Letošnje je bilo pa sploh najbolj pričakovano, ker naj bi bilo najbolj slovesno, sublimacija slovenske samozavesti ob prvem kronanju slovenske kulture v samostojni Sloveniji pač! No ja, nekaj takega je pričakovalo tistih približno sto tisoč gledalcev, ki so prižgali televizor na predvečer dneva slovenske kulture. In potem? Pravijo, da je nekdo že predlagal, da bi uvrstili to Prešernovo nagrajevanje med Guinnessove rekorde, samo ne vedo dobro pod katero postavko... Največje razočaranje?... Kako človeku najuspešneje pokvariš težko pričakovani praznik?... No ja, kamorkoli ga postavijo, bo to neki slovenski "naj" – v negativnem! Edina sreča v nesreči je bila ta, da je bil letos nagrajen naš Boris Pahor! Prešeren bi ob tem rekel:

Boris Pahor, zdaj se pije
zdravljica tvoja, ti naš up!
Ljubezni domačije
nobeden ti ni usmrtil strup!
Ker zdaj ti
bolj kot mi
razumeš srečo novih dni!

– Za božjo voljo! Da ne bi kdo razumel, da smo s tistim "strupom" mislili kaj hudega! Saj vsi vemo, da ni prejšnja oblast v Sloveniji naredila prav "nobene strašne krivice" Borisu Pahorju! Samo potni list mu je vzela, ga zaničevala, zasliševala, preganjala sodelavce Zaliva, mu nekaj let ne objavljala knjig... To vendar ni nič takega! Če to pravi univerzitetni profesor, ki ga je Ljubljana poslala k nam, da ubogim zamejcem soli pamet, bo to držalo, mar ne? (glej PD, 5. marec 1992!)

Misel za začetek

Naslov za to rubriko sem si izbrala iz prometne terminologije, saj so ceste od zdavnaj prisposodba naše poti skozi življenje. Križišča, ovinki, vzpetine in položnosti, njihove obvezne in prepovedane smeri, njihova stopnja varnosti in nevarnosti – vse to so zelo zgovorni simboli za situacije, ki jih srečujemo na naši poti med dvema terminaloma, med zibelko in grobom.

Zakaj prav **Rumeni semafor**? Zato, ker je ta barva najodločilnejša. Zelena luč nam kaže odprto in varno pot, rdeča nas obvezno zaustavi in nam ponuja le edino alternativo – katastrofo. Rumeni semafor pa terja od nas odgovorno odločitev in naglo izbiro: ali hitro naprej ali previdno k mirovanju. To je barva našega ukrepanja, obe ostali barvi sta že izvršeno dejstvo. In če izpeljem prometno simboliko do kraja: v nočnih urah ali pa ob okvarah so semaforji pogosto kar neprekinjeno rumeni. Tedaj vozimo skozi še z dodatnim tveganjem, saj nimamo ne zelene varnosti ne rdeče prepovedi. Vse je odvisno od nas in od sreče – in v življenju je prav tako.

V tem smislu bo rubrika posvečena vprašanjem, ki si jih vsi ljudje, še posebej mladi, zastavljamo. Marsikdo ne ve, kam bi krenil, ne ve, za kaj naj se odloči: za rdečo ali zeleno luč. Preveč ga je strah. Ne zaupa svojim sposobnostim, samemu sebi, drugim še manj. Tava od ene slepe ulice do druge. Od tod izvirajo potem tako pogosti primeri depresij, nevrotične angažiranosti, čustvene labilnosti, notranje disharmonije, razne oblike zasvojenosti, prestopništvo, zatekanje v pretirano racionalnost (ko racionalnost postane omejevalna), apatičnost, in še in še.

Mislím, da je vzrok vsega tega notranjega pekla v človeku v tem, da ne najde smisla v življenju. Ne najde ga zato, ker ga ne išče, pa čeprav ima občutek, da vse življenje samo nekaj išče. Pravi, da išče smisel v življenju. A kaj to pomeni? Pomeni iskati samega sebe in tudi najti samega sebe, kajti kdor išče, najde.

In vendar, kako iskati samega sebe? Mnogi bežijo od samega sebe. Ker jih je **strah**. Strah je glavna ovira pri človeku. Zaradi strahu si mnogi ne upajo izraziti javno svoje misli, zaradi strahu si ne upajo navezovati stikov z ljudmi. Človeka je strah spoznati svoje omejenosti, pa tudi svoje sposobnosti, ki ga moralno obvezujejo, da jih izkoristi. Strah, strah, strah. A v končni fazi, če

temu pridemo do dna: strah ga je samega sebe. Eni se tega strahu pred samim seboj sploh ne zavedajo, drugi si ga ne priznavajo. Tretji pa ta strah želijo odpraviti ali s tem, da to vprašanje "spoznati samega sebe" enostavno ignorirajo (kar je nemogoče – odtod notranji konflikti), ali pa tako, da sebe diletantsko izpostavljajo lastni "psihoanalizi", seveda popolnoma nepripravljeni. Pomagajo si z različno literaturo in pisano besedo eksperimentirajo na sebi.

Veliko pa je takih, ki smisel v življenju najdejo. Brez psihologov in psihiatrov, brez "avtopsihoanalize" (ki pogosto vodi do pravega "psihoanalitičnega posilstva" nad samim seboj). V čem je skrivnost, v čem so magične besede, ki človeka odrešijo? Najbolj enostavna, preprosta stvar: **prisluhni samemu sebi**.

Mislím, da je prvi pogoj, da do tega sploh pridemo, to, da sebe sprejmemo take, kot smo. To ne pomeni, da se vdamo v to, da smo pač takšni, kakršni smo, ampak pomeni, da začnemo sebe opazovati in ceniti z velikim obzrom do sebe, s spoštovanjem do sebe in z ljubeznijo do sebe, ter da se "spomnimo na dobre stvari, ki so v nas" (dr. Mlinar). Ponavadi je prilika za iskanje samega sebe v "kritični" (pubertetni) dobi. Takrat v človeku narava sama sproži iskanje sebe in prostora v svetu, torej je obdobje neskončnih vprašanj, iskanj in kriz. Če mladostnik (oziroma mlad človek) krize takrat ne razčisti, jo obide in zakrije, se bo ta vselej vračala, ponavadi v še hujši ali drugačni obliki (če se pojavi v drugačni obliki, je res hudo, ker je oseba še bolj zmedena, se še težje znajde), vse dokler se človek z njo ne spoprime.

Spomnim se, da je moja "kritična" doba bila od desetega do trinajstega leta. V teh treh letih je v meni bil živi pekel. Sebe sem tako sovražila, bila sama sebi tako zoprna, tako nesrečna sem bila s seboj, da mi je bilo neprijetno, ko sem se pogledala v ogledalo. To je kar dolgo trajalo.

Nekega dne, bilo mi je trinajst let, sem bila sama popoldne doma. Šla sem mimo spalnice staršev. Tedaj me je nekaj ustavilo: "Pojdi k ogledalu!" Šla sem v spalnico, kjer je bilo veliko ogledalo. V njem sem se lahko videla cela. Stala sem pred ogledalom, a se nisem pogledala. Nisem se hotela. Čez čas pa sem le pogledala svoj obraz, vse svoje telo. Jezna sem bila, jezna nase in na ves svet. Ker sem imela občutek,

da nisem sprejeta od drugih, sem samo sebe zavračala. Ko sem tako gledala svoj obraz, sem v ogledalo zrla ves svoj gnev iz sebe: vse sem kritizirala na sebi, od lasi na glavi do palca na nogi. Kričala sem v ogledalo, bila po njem, jezna in nesrečna. Jokala sem. Obrisala sem si solze. Spet sem se pogledala. Tokrat me je pa prišlo, da bi se samó hvalila. Vse na meni je bilo najlepše in najboljše. Skratka, šla sem v drugo skrajnost. Spet od glave do nog. Ko sem s hvaljenjem in pretiranim samooobčudovanjem bila pri koncu, sem se umirila in se še v tretje pogledala v ogledalo. Pred seboj sem videla dekletce trinajstih let, z dolgimi rjavimi lasmi, z mozolji po obrazu... Skratka, videla sem se in se počasi začela sprejemati. Preden sem zapustila spalnico, sem se podobi v ogledalu – sebi – nasmehnila. Šla sem v svojo sobo. Od tega sem bila tako izčrpana, da sem se še pol ure tresla. Vendar sem bila polna sprememb in novih občutkov, tokrat pozitivnih. Od takrat sem znala prisluhniti svojim potrebam, svojim željam in svojim sposobnostim.

Še velikokrat sem šla pred ogledalo, se sebi nasmehnila in si dala poguma. Začela sem imeti rada svojo vidno in duhovno podobo ter ju nekoliko prerodila. Nikoli nisem iskala vzrokov svoje takratne krize, ker zame to ni imele nobenega smisla več. Zakaj bi, navsezadnje, nevrotično vrtali v problem, ki ga ni več?

In še to: ko sem šla v prvo višjo in sem na vsem dijakom znani Piazzzi – Oberdanov trg – srečala svoje bivše sošolce, me nekateri sploh niso več prepoznali. Tega sem bila zelo vesela.

Ne pripovedujem o tem svojem dogodku, ker bi želela govoriti o sebi, ampak zato, ker se mi zdi to zelo tipičen primer, saj izkušnje enega lahko pomagajo tudi drugim. Vendar moram posebej poudariti, da je vsak človek individuum zase. Zato je kljub tujim izkušnjam najvažnejša lastna pot ter na njej lastna odkritja, lastne rešitve.

Čeprav so si izkušnje med seboj različne, jim je skupni cilj, srečati samega sebe, najti skladnost v samem sebi in s tem tudi s svetom, to je z družbo in s sočlovekom. Vsi rumeni semaforji v življenju nas bodo še vedno silili v težke, lahko tudi usodne odločitve, vendar jim bomo končno kos.

Če pa začetna soočanja s samim seboj stalno odlašamo ali pa nas k temu silijo objektivne zunanje okoliščine, se ustvari začaran krog in nastane kronično krizno stanje, ki vodi v razne nevrotične, psihoze, depresije in podobno.

Delovanje Mladinske sekcije SSK

Kot je že znano, želimo v tej rubriki bralce opozarjati na srečanja, tečaje, dogodke in drugačne stike med mladimi iz Slovenije, zamejstva in zdomstva. Tako objavljamo npr. poročila o dejavnostih raznih organizacij, gibanj ali skupin, ki so pripravile kakšno posebno pobudo, ki vzpodbuja prav stike med mladimi. Kolikor bo mogoče, bomo skušali bralcem tudi napovedati katero takih srečanj ali prireditev in jim priporočiti, naj se jih udeležijo.

V tej številki objavljamo daljše poročilo o delovanju Mladinske sekcije Slovenske skupnosti.

Obenem omenjamo še dve pobudi, ki sta bili v prvi polovici marca v Ljubljani oziroma v Trstu.

"Budimpešta '92 – še enkrat" je bilo naslov prvemu srečanju, ki se je odvijalo 13. marca. Na molitvenem srečanju ob taizejskem križu pri frančiškanih se je srečalo veliko mladih, ki so bili letos na božičnem taizejskem romanju v madžarski prestolnici. Pozneje pa so na sedežu Medškofijskega odbora za študente predvajali diapozitive s srečanja v Budimpešti, sledila pa je prijetna družabnost.

15. marca pa se je pri Sv. Ivanu v Trstu odvijal Socialni dan. Organizirali so ga gibanje "Politika in vrednote" iz Trsta in Gorice, kulturno društvo Studenec iz Čedad in Slovenski krščanski demokrati z Obale, Krasa in Nove Gorice. Poslušali smo več referatov, okroglih miz na temo politike, vrednot, sociale, vloge kristjanov v javnem in političnem življenju, novih perspektiv Slovencev v zamejstvu in domovini. Sodelovalo je veliko znanih javnih delavcev, politikov, kulturnikov, itd.

Delegacija deželnega vodstva Mladinske sekcije Slovenske skupnosti je v Ljubljani obiskala ministra za Slovence po svetu dr. Janeza Dularja. Deželni tajnik Terpin, deželni predsednik Slobec ter tržaški pokrajinski predsednik Guštin in odgovorni za mednarodne odnose Rustja so izrazili ministru priznanje za pokončnost in premočrnost, ki so jo on in ostali predstavniki slovenske vlade izkazali na nedavnih pogajanjih s predstavniki italijanske vlade o memorandumu o slovenski in italijanski manjšini. V sproščenem pogovoru so nato analizirali položaj in spremembe, do katerih je prišlo in še prihaja v okviru slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji Juljski krajini tako na političnem kot tudi na gospodarskem ter kulturno športnem področju. Veliko pozornost so namenili predvsem odnosom med slovensko vlado ter obema krovnicama organizacijama; poudarjena je bila potreba po boljšem, strpnejšem in enakopravnem sodelovanju med vsemi komponentami slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Delegacija Ms-Ssk se je nato srečala s predstavniki Slovenskih krščanskih demokratov, med katerimi sta bila poleg predstavnikov Mladih krščanskih demokratov tudi podpredsednik te stranke Blažič ter predsednik gospodarske komisije pri SKD dr. Čepar. Razpravljali so predvsem o položaju in pravicah slovenske in italijanske manjšine ter o nekaterih nadstrankarskih pobudah, ki naj bi na šolskem področju povezovala slovensko mladino neglede na državno mejo. Sledil je nato krajši obisk pri Mla-

dih liberalnih demokratih, s katerimi se bo Ms-Ssk srečala prihodnji mesec v Trstu.

Predstavnništvo MsSsk nadaljuje tako z obiski pri vseh mladinskih sekcijah slovenskih političnih strank Slovenije ter z nekaterimi iz Italije, s katerimi želi utrditi vezi, ki naj slonijo na sodelovanju in predvsem na objektivnem in medsebojnem informiranju. V kratkem se bo Ms-Ssk srečala z Mladimi socialdemokrati, s predstavniki Mlade iniciative

pri Slovenski demokratični zvezi narodni demokratični stranki ter z mladinsko komisijo Zelenih Slovenije.

Med dejavnosti Ms-Ssk v tem mesecu velja omeniti tudi mladinsko predkongresno razpravo v Jamljah, katere se je udeležilo lepo število članov Ms-Ssk, prijateljev in somišljenikov.

V Strasburgu pa se je mudila 46-članska delegacija Mladinskega sveta Slovenije, v kateri je bil tudi odgovorni za mednarodne odnose pri Ms-Ssk Peter Rustja. Slovensko delegacijo so najprej sprejeli predstavniki Evropskega mladinskega sklada ter Evropskega mladinskega centra, sledil je nato obisk Evropskega parlamenta, Sveta Evrope ter ob povratku še Mladinskega servisa v Münchnu.

V okviru priprav na vsedrjavni kongres mladinskega odbora Confemilija se je odvijal v Veroni dvodnevni posvet, ki so se ga udeležili predstavniki narodnih manjšin iz severne Italije. Posveta sta se iz naše dežele udeležila člana Ms-Ssk Franko Guštin in Peter Rustja, ki od konca prejšnjega leta skrbi tudi za mladinsko koordinacijo na vsedrjavni ravni v okviru Confemilija in je obenem tudi član mladinskega odbora Evropskega urada za manj razširjene jezike.

LITERATURA

Ureja Sara Trampuž

Koda 358639

Aleksander se je sprehajal po Mestu. Spremljalo ga je brnenje kamer, ki so snemale ceste, in pošiljale sliko v Centralno etično upravo.

Zavil je proti parku; da bi si skrajšal pot, je stopil po travi. Iz zvočnikov se je zaslislalo: "Gospod Aleksander, koda 358639, ustavite se! Hoja po travi je prepovedana! Ker ste prekršili zakon, vam bo odbita četrtina plače!"

Aleksander je potrto pogledal v kamero in šel s trave na stezo ter sedel na bližnjo klopo.

Iz žepa je potegnil skrbno zloženi časopis in začel brati. Strani svetovnega dogajanja je kar preletel. Ni hotel izgubljati časa z novicami, ki jih bo slišal vsaj še enkrat v tistem dnevu.

Našel je stran, ki jo je iskal; stran o novih zakonih, ki jih je sprejelo Etično sodišče.

Začel je brati zakone in njihovo motivacijo. Našel je zakon o obveznem nošenju ure. Narekovalo ga je dejstvo, da je v samem Mestu celih 5% delavcev prišlo z zamudo na delo; seveda z veliko izgubo za njihove že itak revne družine. Sledil mu je zakon o prepovedi uporabe žvečilnih gumijev, ker ta snov zelo onesnažuje Mesto. Bral je dalje, a bolj površno. Hitro je preletel ostale zakone in prebral samo tiste, pri katerih ga je pritegnila kakšna beseda.

Naveličal se je branja. Noben zakon se ga ni tikal, zato je časopis vrgel v zbiralnik za papir in odšel domov.

V stanovanje je prišel šele zadnji trenutek, tik preden se je v centralni program vključil zakon o prepovedi premikanja po ulicah.

8 IIII ➔

Stopil je k oknu in opazoval Mesto. Le navidezno je kazalo znake življenja, ob desetih zvečer nihče ni smel iz stavb.

Aleksander je zamišljeno strmел proti stolpnicam, ko je zaslišal glas po zvočniku vgrajenem v njegovi sobi: "Gospod Aleksander, koda 358639, umaknite se od okna, zamišljenost je prepovedana! Ker ste prekršili zakon, vam bo odbita osmina plače!" Umaknil se je od okna in sedel v naslanjač. Prižgal je televizor in si izbral program, na katerem so predvajali glasbene videe. Delal se je, da sledi programu, v resnici pa je razmišljal o tem, kako bi lahko naredil nekaj, kar je prepovedano, ne da bi za to bil kaznovan.

Ni vedel, kdaj se mu je v zavesti pojavila ta želja; zdaj jo je čutil, kot da je vedno bila tam in se postopoma večala in krepila.

Neka misel je počasi začela dobivati obliko v njegovi zavesti, dokler se ni jasno vsidrala v njem in ga vznemirila s svojo nenavadnostjo in grozljivostjo.

Odšel je v kuhinjo in iz predala potegnil vrv. S hrptom je bil obrnjen proti kameri, da ni bilo videti, kaj počne. Vzel je stolicu, hitro stopil nanjo in zataknil vrv za klin na stropu.

Kamera se je z brnenjem začela premikati proti njemu, da bi posredovala bližjo sliko njegovega početja. Po zvočniku ga je glas vprašal: "Gospod Aleksander, koda 358639, kaj počnete?"

Ni se zmenil za glas in si nataknil kanko.

Centralni computer je iz svoje banke podatkov dobil dovolj informacij o tem, kaj namerava Aleksander in je hitro ukrepal. Iz stropa so se spustile cevčice, ki so neslišno začele pihati onesposobljevalni plin.

"Gospod Aleksander, koda 358639, če nadaljujete s svojim početjem, vam bo odbita vsa plača za naslednja tri leta!"

Aleksander se je zavedel, kaj namerava computer. Skočil je, preden bi začel plin učinkovati.

Obvisel je v zraku, s smehljajem na ustnicah... telo brez življenja je udarjalo ob stolicu.

Vanja Cvelbar

To delo je prejelo prvo nagrado na literarnem natečaju SKK ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku.

Utemeljitev nagrade: Avtor v lahkotnem slogu spretno stopnjuje negotovost svojega pripovednega subjekta vse do dramatskega vrha. Pisca ne manjka pripovedne spretnosti. Posebej je treba izpostaviti v podtekstu poudarjeno idejo o človekovi osebnosti.

Okolje in njegovi problemi

Predstavim se. Sem Okolje... vrt pred tvojo hišo, gozd na podeželju, cesta, ki pelje čez vasico... no, saj me poznate, kajne da? Saj sem zadnje čase pogost argument vaših pogovorov. Okolje gor, okolje dol... Po radiu, po televiziji, po časopisih, revijah... povsod se mnogo govori in bere o meni. No, vprašali se boste, kaj se nad tem toliko pritožujem, saj sem v zadnjih časih postalo še kar slavno. Slavno zaradi česa? Zaradi tega, kar sem onesnaženo, zelo onesnaženo, iz dneva v dan postajam vedno bolj onesnaženo. Ha! Lepa reč postati slaven zaradi nečesa grdega, neprijetnega. Rado bi videlo, kako bi se vi počutili, če bi bili na mojem mestu. No, tega vam ne bom opisalo, ker itak ne bi razumeli. Ljudje postajate iz dneva v dan vse bolj brezbrizni. Kaj vas zanima, če okolje umira... vi se na to požvižgate, prava reč, pravite, to pa se me ne tiče. Vi, ki toliko govorite in sklepate tisoče načrtov o tem, na kakšen način me boste rešili iz te brezupne situacije... to so samo gole in prazne govorice... Navsezadnje se požvižgate na vse, tudi na tisto, o čemer ste toliko sklepali, kar je bilo namenjeno meni v korist...

Zanima vas le to, kako se boste vozili z vašimi avtomobili gor in dol po cestah, in z vašimi izpušnimi plini okadili vse naokoli, me skoraj zadušili, nato boste svoj avto parkirali v kakem gozdu ali v bližini kakega travnika in se z družino posedli na kako trato, jedli in pili in pustili vse smeti za seboj; vaši nemirni smrkavci pa bodo medtem za-

sajali ostra rezila v debela dreves in zato, da bi se malce poigračkali, luščili lubje. Iz koga brijete norca?

Vi, ki vse to počenjate in pravite, da zbirate star papir, da ne bo izginjalo toliko gozdov, da zbirate steklo in plastične predmete, vi, ki pravite, da ljubite živati in se potem oblačite v dragocene kožuhe, vi, ki kadite v gozdu in vržete cigaretni ogorek v grm, vsakomur pa priporočate, naj pazi, da med zelenjem ne povzroči kakega požara, vi, ki reklamizirate bencin brez svinca, ki naj bi mi nekoliko pomagal, a ga ne uporabljate, vi, ki ste vpisani v take krožke in klube, ki naj bi me ščitili, pa se sami tega ne držite. Zdi se mi prava farsa. Počasi umiram in pri tem trpim, toda bolj kot jaz samo se mi smilite vi, vi, ki si zatiskate oči. Vi se tega ne zavedate, in ko se boste tega zavedeli, bo že prepozno. No, saj je skoraj že prepozno...

Tudi najlepše gore nosijo na žalost na sebi že vtisnjen pečat, ki priča, da jih je človeška roka oskrnila... Reke so mrtve, osamljene bežijo daleč proč... Gozdov je vedno manj: zažigajo jih ali sečejo zato, da bi pustili prednost industriji... Ptiki ne pojo več na zelenih vejah in niti lahen vetrček se ne poigrava več s sočno travo, niti sonce ne sije več tako radostno.

Bolno sem in nujno potrebujem pomoč. Prosim vas, pomagajte mi, saj sem tudi samo del vsakega življenja. Mogoče bo drobna cvetica še vzklila...

Matejka Bukavec

Kantavtor Adi Smolar iz Ljubljane je bil gost SKK v soboto, 15 februarja.